

Profijt

Zo'n keer of dertien komt het woord 'bètsa' voor in Tenach. Met dit woord wordt bedoeld 'profijt', 'voordeel', en vaak geldelijk gewin of onrechtmatig verkregen winst.

In Genesis 37:26 gebruikt Juda dit woord 'bètsa' als de broers van Jozef overleggen wat zij met Jozef aan moeten, die door hen in een put is gegooid. Ruben denkt handig te zijn en is van plan achter de rug van zijn broers om Jozef uit de put te halen en naar zijn vader terug te brengen. Voor hij dit plan kan uitvoeren weet Juda echter zijn broers een veel beter voorstel te doen. Niet doen wat de broers van plan zijn, Jozef doden, maar hem als slaaf te verkopen. Het argument van Juda is dat het doden van Jozef geen voordeel voor hen oplevert. Als zij hem verkopen levert het ook nog een voordeeltje op, terwijl het resultaat hetzelfde is: Jozef is voor altijd verdwenen.

De verbijsterende nuchterheid van Juda springt hier in het oog. Bij Ruben was er nog een zekere betrokkenheid bij zijn jongere halfbroer, bij Juda belist niet. Hij denkt zelfs een financieel voordeeltje mee te kunnen pakken.

Juda wordt hier getekend als een berekenende man. Maar de schrijver laat ons direct in het volgende hoofdstuk, Genesis 38, zien dat zelfs voor een man als Juda omkeer mogelijk is. Na het overlijden van zijn twee oudste zoons vreest hij dat Tamar, de weduwe van zowel de oudste als tweede zoon, de hand kan hebben in het mogelijk sterven van zijn jongste zoon. Toch blijkt juist deze vrouw haar eigen leven op het spel te zetten door zich als hoer voor te doen. Door haar handelen krijgt Juda inzicht in zijn eigen houding. Dan komt bij hem de omkeer en erkent hij dat zijn schoondochter rechtvaardig handelde, en hij juist niet. En dat niet alleen, later blijkt Juda in slavernij te willen gaan in plaats van Jozefs jongere broer Benjamin.

De man die Jozef als slaaf wilde verkopen biedt zich in Genesis 44:33 aan om zelf slaaf te worden in plaats van Benjamin.

In het Joodse denken is 'teshoevah', omkeer, het hoogste dat een mens kan bereiken. Niet iemand die altijd al rechtvaardig is wordt geprezen, maar iemand die 'teshoevah' doet. En daarom wordt Juda de grootste onder de zonen van Jakob, want hij laat ons zien wat 'teshoevah' echt is.

Lukas de Grootte, Januari 2023